

La Nació

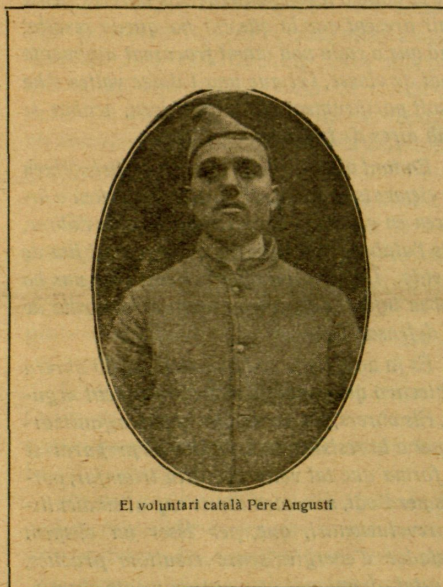
Setmanari adherit a la Unió Catalanista

Redacció i Administració : Canuda, 14, pral.

PER ABATRE L'IMPERIALISME

Els voluntaris catalans a França

UNS moments d'angunia, de febre, eren, verament, per als legionaris catalans, els que coincidiren amb la suspensió del relat dels fets de la batalla del Somme... Quan, en el recont de la setmana passada, arribàrem al lloc on férem punt final, els catalans voluntaris de la França i tots els altres soldats de la llibertat que, junts amb ells, es trobaven a Flaucourt i Assevilliers, foren desagradablement sorpresos per un aiguat furiós, un temporal desfet, en el qual tots els elements de teules amunt hi prengueren part... Mig morts de són i de fatiga, caient quasi, retuts, dormits, en terra mateix, entre un contra-atac de l'enemic i un atac a la baioneta i amb granades de mà per part nostra, no-res menys, hi ha, encare, qui gosa posar-se a escriure, tot i no podent fer ni quatre ratlles seguides..... En Campanyà, l'amic nostre, en dos o tres intervals, en breus moments de respir, mig ajaçat en terra, consegueix escriure una postal... Nosaltres ens encarreguem de fortificar Assevilliers, a judici dels superiors nostres, que no poden creure's, diuen ells, que en una sola nit — treballant com sis negres, cada un de nosaltres, això sí — ho tinguem tot llest i a punt! A pesar de tots els pesars, per fi, acabem, i a la matinada estem ja a cobert de qualsevolga contra-atac de l'enemic, per fort que sigui... Molts dels legionaris fills de la terra catalana duen la típica berretina per damunt del casc. En Cots no vol llevar-se-la mai. Ben fet, noi! A més, les cintes, amb les quatre barres, que portem a la garibaldina ens encoratgen, infiltrant-nos la fè i la esperança que calen per al combat i, sobre tot, per a no defallir davant de les infinites penes, morals i materials, que, abans i després de les col·lisions amb l'adversari, per la força, ens veiem fatalment precisats a sofrir, lluny de la llar, lluny de la terra! En aquesta jornada, caigueren ferits en Francesc Pascual i Nin, de La Llacuna, en Josep Lafora, en Josep Paner, en Josep Julià, l'Espinosa i altres els noms dels quals no tinc a mà. El dia 4 de juliol, els de la Legió estrangera, tots solets, ens apoderàrem de l'agrupament de fortificacions del poble de Belloy-en-Santerre, que era el punt més dur de pelar dels

El voluntari català Pere Augusti

que havíem passat, fins aleshores, puix dominava tota la plana, i, sens dubte per aquesta condició, desfavorable per a nosaltres, els habitants seus es creien estar-hi completament segurs, i fins tenir-hi ja un dret indiscutible...

El voluntari català Francesc Pascual i Nin

Bé, doncs; posar-se'ns a nosaltres a la berretina que el dret a ocupar aquell poble pels enemics nostres era un dret mal adquirit i ensem força discutible i emprendre'ns la tasca, un xic difícil, però, de fer-los-hi evacuar, tot fou la mateixa cosa : dos atacs a la baioneta, el primer dels quals l'aguantaren a peu ferm, tot fent funcionar, els nostres, l'artilleria, per a destruir-los les posicions defensives, sense que a ningú li fos possible l'estar-se a l'altra banda del foc de bàratre llançat pels canons de 75 nostres, que feien saltar a bocinets els toçuts habitants intrusos, junt amb les cases i fortificacions per ells ocupades i els aparells i accessoris de guerra; després es dona ordre d'entrar en barreja, còs a còs, i allò ja no pot contar-se; el carnatge esdevé horrible, inimaginable; un sol Batalló dels nostres aniquila un Regiment enemic sencer; en Francesc Muñoz, de Lleida, la Companyia del qual queda sense oficials directors, pren el comandament de la mateixa, i marxa endavant, sense donar ni un según de treva als adversaris, als quals, segons ha promès, vol fer i fa purgar la mort iniqua i tràgica del paísà seu Enric Granados! Casa per casa, paret per paret, soterranis, camins coberts, mines que resseguíen tot el poble, trinxeres, travesseres, fortins erigits de metralladores, tot ho assaltàvem, sota una esfereïdora tronada d'esclats d'obusos que era per a tornar-se sord i boig; més res podia deturar-nos : avant sempre, saltant per damunt de les runes del vilatge, no paràrem fins dos-cents metres més enllà; la lluita per sostenir-nos en el punt on havíem arribat durà dos o tres dies més encare; emperò jamai el cervell d'un autòcrata enfollit podrà imaginar-se un desequilibri humà tan caòtic com el que es manifestà en aquelles hores de deliri, d'escenes de sang, de vida i mort cent voltes en un moment, de lluita èpica, de foc i de tenebres : lluita de barricades, lluita subterrània, bregant sempre per petits agrupaments... lluita de miquelets, la qual tan rebé ens va a nosaltres... Aquesta vegada els ferits són en Campanyà, en Sanromà, en Joan Llop, tocat per un obús a una cama saltant les trinxeres de Belloy; un tal Orive, del Nort, que sempre va amb els

catalans; en Juli Comerma, ferit greument en una espatlla, qui no vol ésser retirat per quedar-se, també, replegant els demés companys ferits, fins quasi mitja nit: és citat i proposat per a la Creu de Guerra; també caigué ferit l'August Oller, qui, amb en Pere Muxinach, l'Enric Barba, en Vicents Mas i altres valents, es llançaren dels primers damunt l'enemic, sense la més lleu recança somoguda per l'instint de conservació; en Joaquim Sanahuja té la mà esquerra travessada per una bala enemiga. El dia 5 es passa en un seguit de contra-atacs violentíssims: els nostres bons enemics estan contrariats, però molt contrariats, perquè els havien tret de Belloy i Estrées, i no els cabia sota les tapadores de les seves testes, i això que no poden, queixar-se de que siguin esquifides, que fossim nosaltres solets qui els havia obligat, vulguis que no, a deixar el camp nèt. Els dies 9 i 10 avançarem molt més encare: els legionaris catalans i els de les demés nacionalitats arribaren fins a mil-cinc-cents metres de Peronne, travessant boscs atapeïts de filats, de trinxeres i de trampes perilloses..... Vora dels paratges pantanosos del riu, a la Maisonette, el millor punt d'observació de la comarca, l'Eliseu Negrié i en Pere Augustí i tots, ja que tots caldria nomenar-los, es distingiren pel valor i la serenitat en la brega... Des de l'estrem on som, veiem el riu en tota s'amplada i gran part de la regió, que s'estén més enllà, camí de Sant Quinti, plana famosa. Ja l'artilleria francesa té, dins del radi d'acció que pot alcançar, la població de Peronne, i no s'entrarà ni se sortirà de Peronne, sense tenir d'haver-se-les amb els canons de 75, francesos. En deu dies, doncs, la Legió estrangera, amb els voluntaris nostres i els colonials, entre els que també s'hi troben catalans del Canigó, han restituit a la França una munió de vilatges, anc que només són, ara, pobles deserts, plens de munts de terra i pedres i desferres... I pensar que aquella vila tan hermosa que es veu a la vora del Somme, amb les cases amb les seves teulades punxagudes, totes quietes, totes simpàtiques, que han de caure fetes miques i bocins per les nostres mateixes màquines de guerra, no en té cap culpa de les males obres d'uns homes ubriags de destrucció i de domini, ens fa posar trists i neguitosos... I mirem si podem atacar de faigó que l'enemic abandoni el vilatge sense fer-hi gaire mal ni ells ni nosaltres, i pensem si, rabiós per no poder fer-se-la seva, la incendiarà tot fugint... Després de la presa de Belloy, han caigut ferits en Jaume Paesa, el dia 7 de Juliol, de la mà esquerra, per una bala enemiga; en Pere Rovira, el dia 6, al braç dret, per un obús; un altre brau legionari català, el dia 9, cau ferit d'una cuixa, per un obús, i, malgrat això, vol, encare, ple de coratge, seguir la lluita; el dia 10, en els contra-atacs per avançar sobre Peronne, cau en Garriga, ferit al ventre i d'un braç; en Colom, ferit greument; l'Olivares; en Constantí Cots, també greu i horriblement ferit; en Melcior Ferrer, d'un peu, per un esclat d'obús; de la 3.ª Companyia, en Garriga, en Font i Puig i en Sanchis, l'Antoni González, en Romualdo Bonet, en Félix Solà, en Vilana, l'Esteller, en Joàn Solé, l'Enric Serra, en Guich, l'Antoni Pascual i alguns més dels que no en tenim noves completament certes.

ARNAU DE VILANOVA

GUAITA

Tots els agrupaments polítics tenen una part del seu programa destinat a fer constar l'amor que senten pels estaments humils. Tots, en absolut, se'n diuen defensors entusiastes. I és que a la societat actual hi és tan admès el paper de protector, que fins la política i les religions en pretenen l'usdefruit.

Emperò si la faigó de viure socialment pot ésser una farsa, la necessitat del viure no admet ficcions, i quan aqueixa necessitat es manifesta, com ara, per causes diverses, amb símptomes de tragedia, tots els protectors se fan enrera, i els humils, deseparats, abandonats a la seva misèria social, sucumbeixen avergonyits pensant, potser, que no hi ha remei possible per a la seva desgràcia, que, en molts, esdevindrà masella, a causa del desengany.

Els corbs socials, aqueixos que devoren sense pietat la vida de les gentes humils, a ben segur que resten satisfets a cada nova vergaçada que es dona a les organitzacions obreres, sense tenir present que la qüestió no queda resolta, sinó que a cada nou intent fracassat augmenta l'odi de classe, i el que una i dotze voltes s'ha resolt pacíficament pot, algú jorn, acabar-se amb aires de tragedia.

En tant això es planteja, en tant discuteixen els elements en lluita, els protectors callen o laboren en contra. Tots ne són amics de l'obrer, tots l'alaben, mentre sofreix resignat el jou de la vida. Demana un millorament, i els uns ho troben injust, i els altres tenen la covardia de no defensar-ho.

És ja un fet que no hi ha reclamació obrera col·lectiva que no sigui sistemàticament negada. Els obrers, per necessitat, han d'organitzar-se per a la resistència, i, en lloc de preparar-se en forma que tal volta els faria triomfar, portats per l'odi, se senten atrets cap al sindicalisme revolucionari, que, per ésser un element gastador d'energies sense resultats pràctics, ha estat abandonat pels agrupaments obreristes de tot el món. Potser és això el que els capitalistes pretenen; però deuen tenir molt present que l'engendrar odís no ha solucionat mai cap problema social.

Sabem que és aquest un problema que no es pot resoldre momentaniament, per infinitat de causes que, sense preparació, el farien fracassar. Emperò sabem, també, que no és la negació sistemàtica un mode pràctic per a fer viable una relativa normalització del treball.

— F.

ASPIRACIÓ

EL nostre nacionalisme s'ha de distingir, en les actuacions que ens emprenguem, pels dos aspectes de renovació estatal que nosaltres volem donar a les nostres campanyes.

Enfocarem, sempre, com a nacionalistes, el sentit de tot el nostre actuar vers l'enderroca-

ment de la omnipotència estatal que, avui, en la generalitat del món, predomina i influeix en els destins dels pobles, i, ensems, lluitarem per a portar a la consciència dels homes el sentiment modern i socialitzador que faci veure a tots ells que l'Estat no ha d'ésser jamai un organisme artificios, subjugador i tirànic, sinó que l'Estat, d'acord amb les noves teories socials, ha d'exercir una acció amorosa prop de tots els homes, i ha de fer sentir, a totes les organitzacions que alentorn seu despleguin llurs activitats, quina és la moderna orientació socialista i com és d'humana aquesta orientació mateixa.

En la nostra actuació nacionalista-socialista hi queden tan estretament agermanats els dos sentiments de llibertat col·lectiva i de lliberació individual, que, anc que volguessim, no podríem sacrificar la intensitat d'un sentiment a la conveniència o necessitat ideològica de l'altre. Volem veure renovat el concepte d'Estat en ambdós sentits—el sentit d'Estat uniformista en el concepte polític, i el sentit d'Estat emparador i fomentador de privilegis i injustícies en el concepte social—, i, per veure-ho i ajudar a que els organismes que fan moure l'engrenatge de la societat siguin renovats, cal que tots els homes i tots els pobles estimin fonament aquest nou concepte d'Estat que propaguem els homes, els nuclis d'homes en qual esperit s'hi remou quelcom que no s'avé resignadament amb el conformisme estúpid dels tacats de conservadurisme, de quietisme, que representa la mort, l'anul·lament, l'ésser vençuts, abans d'entaular la magna batalla.

Aquesta batalla, suprema i grandiosa batalla espiritual, hem de planejar-la, en la intimitat de la nostra consciència, tots els homes que abominem del present règim social, massa rublert de convencionalismes i de farses i d'iniquitats sagnants. Hem d'advocar per l'adveniment d'un nou regnat social que fonamenti la seva existència en valors humanament més raonables que els que avui—equivocadament, però—són garantia de ben viure i de respecte i consideració socials.

Per als nuclis humans, que són els components dels pobles, els reservem, nosaltres, tota la llibertat que per al propi règim i l'exercici de la més absoluta sobirania els calgui i els sigui necessària. Aiximateix volem concedir als individus—part essencialment integrant d'aquells nuclis—el grau màxim de personalitat i de drets, per tal que, en la nova organització econòmica que per a tota la societat perseguiem, puguin gaudir-ne ampliament amb tota dignificació i completament regenerats.

La societat, tots els organismes de la societat, van acostant-se a la època de les grans lliberacions. Els homes que n'heuen consciència d'aquestes lliberacions, modernes i humaníssimes, s'adapten, tots ells, a les accions i als moviments que més justament les encarnen i interpreten... Per això, nosaltres, que voldríem portar al costat nostre tots els vidents d'un demà equitatiu i justicier, aspirem, dins de Catalunya, com a nacionalistes, a encarnar i interpretar, fidelment i amb tota justesa, els sentiments que faràn esdevenir cosa real i tangible totes les lliberacions, pletòriques de modern humanisme, que han de transformar la estructura social de tot el món.

SOCIALISME

IV

A qui podem confiar la solució dels nostres plets?

Si fos possible portar un home que no sabés què és la societat, i comences-sim a fer-li una relació de tota mena de lligues i associacions que tenim per a combatre al mal; si li diguessim després que hi ha tantíssimes persones afiliades a una religió que es diu d'amor, i que en certs moments ha tingut un poder tan considerable que ha dominat, pot dir-se, la nostra terra; si després li diguessim que hem de suportar, encare, tants mals, i que tant ens manca l'amor, ben segur que, o no voldria creure les nostres paraules, o consideraria inútil combatre el mal.

—A què combatre'l!—ens diria—, si sembla encare que les defenses vostres augmentin la seva força? A què combatre'l, si sembla talment que sigui innat, el mal, en la vostra societat, i que totes les vostres fibres n'estiguin impregnades del seu verí?

Però, quan li diguessim quins sentiments tenien, com actuaven, i com feien germinar els mals i els odis, aquells que fundaven lligues i associacions per a combatre'ls; quan li diguessim de tants i tants que s'han aprofitat de la nostra noblesa, de l'entusiasme en les nostres lluites, de la nostra bona fè, allavors ens dirien que només nosaltres mateixos som els qui podem resoldre els nostres plets, rebutjant aquells que sota d'hipòcrites vestits hi amaguin ànimes interessades, orfes de tota abnegació.

N'hi ha una certa mena d'homes, que podríem nomenar-los els mals pastors, disposats sempre a treure un profit pràctic de la dissort del pròxim; són els marxants del sentiment; i de la mateixa manera que es presentaran al davant nostre amb posat apostòlic, plorant, si cal, amb llàgrimes que no els afecten pas, estaran disposats a vendre la nostra ànima i fins la seva, si hi veuen un guany a fer.

El mal és, que generalment saben cercar la paraula bella i justa, aprofitar els moments, i tocar les més sensibles fibres dels nostres sentiments.

Elles ens han fet seguir, devengades, com l'insecte que va darrera la llum per a cremar-se les ales.

També nosaltres, com l'insecte, hem sentit la fiblada cremant del foc, però ens val l'experiència i no ens deixarem enganyar més per falsa claror.

No podran prescindir de nosaltres

El nostre braç és el que labora; nosaltres som els posseïdors de la força que domina la matèria, i que la fa útil per a les necessitats del còs i la delectança de l'esperit... dels altres.

A nosaltres se'ns concedeix, només, i encare com una almoïna, el poguer adquirir el més indispensable per a nodrir, malament, els nostres cossos; res més.

Nosaltres, que bastim sumptuosos palaus, hem de viure en reduïda i infecta habitació; nosaltres que arrenquem de la terra els aliments, podem, amb prou feines, alimentarnos; nosaltres que construïm amb les nostres mans, les maravelles de l'art, tot quant fa

agradable la vida, hem de prescindir de tot, tot ens és negat.

Nosaltres que som els que sostenim la vida de la humanitat, d'aquesta humanitat corsecada, de seguir en el camí de desequilibri que portem, anem de dret a l'absoluta negació de la vida, cada dia més tràgica, més inhumana, més sense un atractiu.

Fins en certs moments de dubte, ens hem interrogat nosaltres mateixos si teníem dret a fruir de l'amor. A què engendrar fills, que talment com si fossin rebrots d'una casta maleïda, vinguin al món a passar-hi només un calvari sense interrupció? No podran demanar-nos comptes demà, d'haver-los engendrat, sabent que no podíem nodrir-los sinó amb fel?

I pensar que totes aquestes nostres virtuts, tota la nostra abnegació, totes les nostres penes, voldrien pagar-les amb un *pacte de la fam*! Bella pensada, hermós pacte, per a ésser concebut per un cervell de hiena! No diuen altre tant, no, quan necessiten del nostre concurs, que allavors tots som germans.

Però, an aquesta gent del *pacte de la fam*, l'esperit verinós dels quals deuen delectar-se quan veuen que l'obrer pidola una almoïna pels carrers de la nostra ciutat, mentre impudicament s'hi exhibeixen els luxes sobers i inútils, an aquesta gent hem de deixar-los, perquè la visió de la seva figura ens repugna; els considerem fòra de la categoria dels homes bons, dels homes nobles.

Hem de deixar-los i anar per la nostra.

Dèiem que en nosaltres resideix la força productora; hem d'afegir que som posseïdors, encare que en petits fragments individuals, de la pròpia arma dels nostres enemics—el capital—i que tenim una intel·ligència que per res enveja a la seva.

Què més volem, doncs, si ho tenim tot? Quina raó ens convencerà de que hem de seguir essent els esclaus, una casta inferior, befada i rebutjada?

Mentre que nosaltres, que ho posseïm tot, podem prescindir de les classes que es diuen elles mateixes *les equilibradores*, mitjantçant una organització raonable, un ben estret lligament del nostres interessos morals i materials, els nostres contraris queden impossibilitats del tot a l'ésser abandonats per nosaltres, i de mica en mica es veuran en la necessitat d'ésser treballadors, en una forma o altre, a no ésser que posin en les seves fàbriques unes màquines automàtiques que tirant-hi una

pesseta facin la feina sense que ningú s'hagi de preocupar.

No és pas amb una lluita serena, irresistible, sense sang, com ens voldria veure la burgesia. Deu preferir les revoltes sagnants perquè llavors, a més de que pot derrotar-nos amb les nostres propies armes, posant els nostres fills amb el braç armat per a deturar-nos en el nostre camí, té ocasió de fer escarments, que si bé exciten més els entusiasmes d'alguns, espaordenen a la majoria, que deserten al contrari, essent-ne els més útils elements de lluita.

El dia en que el nostre burgès s'en adongui ben bé de la força irresistible d'una nostra organització ben estudiada, i s'adongui que anem a grans passes a prescindir d'ell, s'espantarà i tremolarà talment com si hagués arribat una hora fatal per ell en que anessin a penjar-lo. I pot ésser llavors el veurem demanar pels nostres carrers, quixotesament armat, volguent-se defensar contra l'imposant força de la pau i de l'amor.

FLORENCI BASSA

Les declaracions de l'Unamuno en "La Publicidad" del dia 7

DON MIGUEL DE UNAMUNO és una veritable paradoxa: critica enverinadament tota la Espanya oficial, quan aquesta és la resultant lògica de la psicologia castellana; tira fort contra l'Alemanya i la Turquia i la Espanya, la de la llei de Jurisdiccions i la dels cacicats de tota mena, l'Estat que més se sembla a l'esperit germànic i al fet turc. Contra Alemanya i Turquia, elogia França i Anglaterra, i, per altra part, troba que França, que és la quinta essència de l'europeisme, és despreciable en comparació de Castella. Mai se sabrà on ha de parar el criteri de l'Unamuno, criteri que ni és fixe, ni recte, ni ondulant: el seu cervell és una fulla d'arbre dins d'un remolí. El senyor de Unamuno s'ha queixat, moltes vegades, dels homes que no pensaven, i, en veritat, entre no pensar i fer malbé el pensament, en economia, espiritual o materialista, potser val més no pensar.

És curiós que Catalunya, la part de l'Estat espanyol més prop de França, per europea, és a dir, espiritualment, sigui ultratjada continuament per aqueix Rector que té entremaliadures d'escolà. Un aliadofil contrari de Catalunya; un aliadofil aimant de totes les Turquies i de tots els militarismes espanyols!

El senyor Unamuno, enemic de la llengua catalana, de la personalitat catalana, de la idiosincrasia catalana, de tot el que sigui català, per a mantenir el Museu fòsil del qual està enamorat. I és ell, ell, qui ha proclamat que el poble castellà era inadaptable a la civilització europea; ell qui ha dit «nuestros hermanos los moros»; és ell qui oposa, en qualitat, el castellà al català. Diu que els catalans es baten a la defensiva, que els catalans tenen una subconsciència de llur inferioritat davant dels castellans. Com se coneix, don Miguel

≡ POSTALS ≡

A BENEFICI DELS

Orfes Serbis

reproducció d'un hermós dibuix
de l'APA

se'n venen en aquesta administració

10 CÉNTS.

de Unamuno, que només sabeu les coses del món pel mitjà dels llibres! Com se coneix que vós també participeu de la superbia de qualsevol empleat enviat a Cuba, a Filipines, o a Catalunya.

Poseu, don Miguel de Unamuno, poseu un català i un castellà en mig d'Europa, i, mentre l'un arribarà a ésser, és a dir, haurà assolit el propòsit de llur emigració, fer fortuna, l'altre el trobareu fent de cirabotes o de barber...

I no pot ser d'altra manera: si ni tant sols amb «vuestros hermanos los moros» us heu sapigut avenir... Doncs, com és possible ocupar llocs prominents en les civilitzacions superiors?...

Si, a Espanya, el català us apar inferior, és perquè no pot lluitar amb igualtat de condicions, és perquè vosaltres heu procurat desnaturalitzar-lo, per tal de poder exercir millor el poder vostre.

És en el camp lliure, en un país on s'hagi de començar per aprendre una llengua estrangera a ambdós, català i castellà, és allí que us desafiem.

Qualsevol que us senti pensarà que vosaltres, al món, hi sou alguna cosa. No n'esteu poc plens de superbia amb la vostra llengua! I què de la vostra llengua? Fòra de les Escoles comercials, la vostra llengua no té cap mena de valor. Si no fos pels viatjants, si no fos pel comerç, qui l'aprendria la vostra llengua? En l'ordre científic ni en l'ordre filosòfic, quin valor té la vostra llengua? On són les vostres creacions? Sexanta milions d' homes que parlen el castellà, i no heu pogut donar un sol nom a la cultura! On és la vostra superioritat i quins són els títols per a pensar que, després de la guerra, la llengua castellana adquirirà el valor que li suposau?

Precisament, si vosaltres, castellans, heu fet quelcom de valor, no ha estat enraonant, sinó callant, en aquell art que la paraula hi sobra: en la pintura.

Bah! Quedeu-se'l el vostre castellà! Nosaltres, catalans, els que no venem ni comprem, els que no som viatjants, la vostra llengua no la trobem pas a faltar. És més: pobres de nosaltres, si només sapiguéssim el castellà! Quedariem encarcerats com aquests pagesos de Salamanca i d'Ávila que a vós tant us enamoren...

M. ROSSELL I VILÀ

De la III Conferència de les Nacionalitats, de Lausanne

Una intervenció lloable

EN la III Conferència de les Nacionalitats, que tingué lloc a Lausanne durant els dies 27, 28 i 29 de Juny, i de la qual, en números anteriors, ja n'hem donat amplis i interessants relats, hi intervingué, d'una

faïç lloable, l'entusiasta nacionalista Made-moiselle Ivonne Pouvreau, portant-hi el següent «rapport» ben favorable, certament, per a les nostres aspiracions catalanes.

Heu's-el-aquí:

«Senyores. Senyors. Senyors delegats. Després d'haver escoltat els delegats dels pobles basc i català, permeteu-me afegir encare algunes paraules sobre el sentiment d'aquests dos pobles davant de les altres nacionalitats.

Sol·licitada pels nostres amics de donar en el curs d'un meu viatge algunes conferències sobre la qüestió de les nacionalitats i els drets dels pobles a disposar lliurement d'ells mateixos, he tingut la possibilitat d'estudiar els corrents d'opinió, tant a Catalunya com al país basc. Amb la més gran satisfacció he constatat que els patriotes bascs i catalans són sincers partidaris de la Unió de les Nacionalitats, és a dir, que posseeixen una consciència veritablement europea, i es donen compte de que ja no li és possible a cap poble tancar-se dins un sentiment egoista preocupant-se únicament de les seves propies reivindicacions, sense consideració per a les de les altres nacionalitats properes o llunyanes del seu país.

Es troben, altrament, en aquests dos països, fortes simpaties raonades per la causa dels aliats, molt particularment per França i per Anglaterra.

Els febles deuen, d'ara en endavant, ajudar-se els uns als altres i unir-se per la defensa dels llurs drets i el triomf de la llur causa. En aquest sentit és de desitjar, que, a l'exemple dels bascs i dels catalans, els patriotes de les altres nacionalitats compreguin bé la necessitat d'una solidaritat més estreta entre els petits pobles que reclamen el regoneixement dels llurs drets legítims: «Una per totes, totes per una». Es precis que insisteixi sobre aquest punt: l'exemple de la solidaritat ve dels petits pobles, d'aquests petits pobles que no tenen més que el llur dret de la seva banda, i que el llur acoblament per a la defensa del llur ideal comú, farà que aquest dret devingui una força real i una força pacificadora.

Nacionalitats que es creien mortes per sempre se són desvetllades en el curs d'aquests darrers temps; altres que es creia que no eren més que curiositats etnogràfiques, com els bascs, han igualment aixecat la veu per a reclamar no solament que els llurs propis drets siguin regoneguts, més encare que un règim més equitatiu, amb referència a totes les nacionalitats, sigui establert en l'Europa de demà.

Els diputats catalans han plantejat la qüestió catalana al Parlament espanyol. Els fets han provat que han sabut exposar-la sense odi, animats, al contrari, del desig de portar a terme una obra de conciliació, de cohesió entre tots els pobles de la península ibèrica, convidant-los a tots a col·laborar en l'interès general.

Em sembla que és aqueixa, senyors, la millor definició aplicable als treballs d'aquesta

Conferència. Els delegats són aquí per a recordar a les grans potències que «els febles tenen drets i els forts deures». La presència aquí de 23 nacionalitats, que, en ple període de guerra, han respost al nostre convit, exposant dignament les llurs reivindicacions les unes a les altres, serà una prova que els petits pobles saben situar-se per damunt les passions brutals i orbes de l'hora actual.

Si, senyors, vosaltres sou els apòstols de la única i veritable civilització, d'aquella que crea i no d'aquella que destrueix.

Permeteu a una francesa, presa d'un afany de justícia i d'amor per als qui sofreixen, i que desde fa cinc anys consagra els seus modestos esforços a la causa dels pobles oprimits, exposar aquí l'anhel que d'aquesta Conferència en resulti un treball fecond per a l'esdevenidor, un treball particularment ric en ensenyaments per a tots els qui, per la llur política egoista, no han fet més que fomentar o sostenir fins al present l'anarquia constant de la societat de les nacions.

Es precis que aquest segle vegi la fi de l'esclavatge dels pobles, més monstruosos, encare, que l'esclavatge dels individus, reprovat per la moral universal.»

La “bona gent” de “La Veu de Catalunya” De la Unió Catalanista

S EGUINT els procediments de murrieria camperola que constitueixen el fonament científic de la política de la Lliga Regionalista, els nostres amics de *La Veu de Catalunya*, la setmana passada, publicaren una ressenya i un comentari del darrer Consell General de Representants de la Unió Catalanista, tan plens de falsetats i de desllealtat, que motivaren que el Secretari de Propaganda de la Unió, actualment demisionari, J. Grant i Sala, publicqués en el diari *El Poble Català*, amb el subtítol que encapçala aquestes ratlles, un article de rectificació, del qual en reproduïm els fragments essencials:

«El Consell General de Representants de la Unió Catalanista—ha dit el nostre amic Grant i Sala en l'article de referència—no fou presidit pel doctor Martí i Julià per trobar-se aquest malalt i no haver-li permès els metges deixar el llit.

La transcendència dels moments aconsellava a la Junta Permanent suspendre el Consell fins que nostre estimat president, ja restablert, pogués, ell mateix, presidir-lo, com autor de la proposició que el motivava.

Pero, havent vingut expressament a Barcelona el nostre digne vice-president, senyor Serra i Moret, i altres consellers i delegats representants de les comarques, i tenint en compte la importància de l'ordre del dia, reglamentàriament acordàrem que el senyor Serra i Moret presidís el Consell que no es podia ajornar; sigui doncs l'amic Serra i Moret qui, amb l'acert i serenitat que el distingeix, «presidí» el Consell general i «no» el doctor Pla i Armengol.

Ni en la sessió del matí ni en la de la tarde «cap orador» es lamentà de que la Junta de la Unió aconsellés en passades eleccions que era preferible votar als lerrouxistes que als regiona-

MIGRANYA, DOLORS NEURALGICS

: : : FEBRES, Etc., SE CUREN AMB

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia., J. Segalà

Al detall: En totes les farmàcies CAPSES D'UN CATXET : 35 cénts.

KALMINE

listes. Cal fer constar, també, que la damunt dita recomanació no es feu mai, ni oficiosament, per la Junta Permanent. En el número de LA NACIÓ corresponent al 6 de Novembre de l'any passat, es poden llegir els acords i manifestacions de la Unió Catalanista a propòsit de les eleccions de regidors, i qui estimi la veritat no ha demostrat que es recomanés amb caràcter oficiós res en sentit contrari.

L'orgue dels regionalistes ha parlat de nosaltres. Mirem què diu i anem a pams:

El patriota, lleal i abnegat president de la Unió, segons «ells», encarnació de tota la idealitat de la Unió, a més, segons «nosaltres», el per tots conceptes honorable doctor Martí i Julià, no presidi per estar malalt, i és, haver-se dit que presidi el doctor Pla i Armengol, escamotejant així el nom del nostre bon amic, el no menys honorable senyor Serra i Moret, ço que ens fa parlar d'«ells», doncs potser el nom d'en Serra fou omès esperant que arribi al Palau de la Generalitat passant per la plaça de la Cucurulla, i per a no cooperar al seu ja indiscutible prestigi en el cas, que podem donar per segur, que no hi passi.

I parlem d'«ells», també, perquè no és cert que cap delegat es lamentés de què la Junta de la Unió hagués recomanat la candidatura radical amb preferència a la regionalista, com *La Veu* afirma.

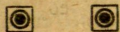
Es més ben tallat el tremp qui parla de la Unió en l'edició de la nit del dia 1 del corrent, potser perquè les falsetats del primer solt li han aplanat el camí; perdona la vida a la Unió, vida que recomença aquesta, a la qual aconsella que s'encarrili vers dugues grans direccions NO POLÍTIQUES: la una, adjudicant-li el paper de custòdia mística, o de llevat d'inextingible revolta, i l'altre, assenyalant-li el deure de nacionalització de ressorts col·lectius (?) «impolítics», i recomanant-li molta acció intel·lectual; afirmant, però, com qui no diu res, que la bella obra de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, és la que ha realitzat de fet la vera «unió catalanista».

Què no sab res de l'Assamblea de Tarragona, el pulcre articulista? Què no està enterat del paper que hi jugaren els caps de la Lliga?

No, la Unió Catalanista no deu arracar-se a una espuga, puix mentre en ella tinguen vot i veu, no la deixarem adormir al ritme de les belles harmonies i cantades de sirena.

A aquestes manifestacions, *La Veu de Catalunya* ha respost continuant en els seus procediments de pagès astut: fent l'orni.

Pobres llegidors adictes de *La Veu*! Es veu que a la Redacció del diari regionalista els tenen ben presa la mida!

AL VOL

Primitivisme

El passat diumenge, en plena plaça de Catalunya, vàrem veure «caure la bomba», i vàrem veure, també, com una espessa xarxa telefònica, de les moltes que creuen aquell lloc, a conseqüència del pes de la «bomba», que hi quedà penjada, se n'anava a terra, en tota la extensió que constitueix l'amplada de la esmentada plaça.

Aquestespectacle de «l'enlairament de la bomba», que considerem primitiu en alt grau, desdii del caràcter d'una ciutat moderna i, per tant, no és propi de la Barcelona d'avui.

Quan, anys endarrera, els costums i diversions públiques dels ciutadans tenien un caient de simplicitat camperola i la vida ciutadana no era tan complexa; quan Barcelona tenia reclosa la seva vida en les estretors d'uns vells carrers sense aire i sense claror, devia ésser una bella cosa dirigir-se els nostres obrers, menestrals i burgesos al «torín» de la Barceloneta, per a admirar les proeses d'un «capità» (?), que, vestit de mariner i sospès d'un trapetzi, anava amunt, amunt, fins que «la bomba» iniciava el descens, que es feia sense dificultat, perquè a Barcelona no es coneixia la electricitat, ni hi havia, com ara, ni en la proporció d'ara, telèfons i telègrafs que poguessin ésser un perill per a la vida del capità i, sobre tot, per a la vida dels tranquils vianants.

Nosaltres, avui, no sabem veure el divertiment que pot representar, per als ciutadans barcelonins, «l'aixecament de la bomba». Sabem, en canvi, el gros nombre de perills a que exposa als ciutadans que deambulen pels nostres passeigs, carrers i places i que poden donar lloc a la intervenció activa, ben activa, d'aquells homes que, habilitats amb l'uniforme, el vistós uniforme, de la Creu Roja, constitueixen, el passat diumenge, junt amb un nombrós exèrcit de vaillets i una immensa munió de curiosos, una nota pintoresca, massa «pintoresca», per a ésser *gaudida* en plena plaça de Catalunya de la ciutat de Barcelona...

Tantmateix, nosaltres, que aïmem i hem ajudat a divulgar el concepte de Catalunya-ciutat, o sia, Catalunya amb plenitud de vida i de modernitat i amb ciutadans exuberants d'educació cívica, haurem de rectificar el concepte i propagar, abans que tota altra cosa, una nova concepció de Barcelona-ciutat, aon «no s'hi engegui la bomba», no s'hi conresi el culte a la tradició, ni, per exemple, «s'hi faci ballar l'ou», ni hi sigui possible la celebració d'antiestètiques professions amb cucurulles i exhibició d'ossos, que si són manifestacions d'una fè o d'una faïç d'ésser de la nostra ciutat, no és la fè ni la faïç d'ésser de la generalitat de la ciutat moderna ni dels homes d'avui.

Contra aqueix primitivisme dels costums ciutadans, nosaltres hi oposarem, sempre, totes les modernitats que brollen de l'esperit dels homes de la nostra època. Per això no trobem bé que a Barcelona, encare, hi hagi qui s'enlaira enfilant-se en una «bomba» i hi hagi, a més, també, qui s'arrocegui portant el còs i l'esperit fermats pels prejudicis d'una creença que induïx els homes, per tal de fer-ne professió de fè, a desfilar, lúgubrament i amb posat compungit, pel cor de la ciutat mateixa...

iii.....!!!

És ben cert, una persona, en determinats instants, no pot, no sab, és a dir, de tant que ho sab, sent una pruitja tal per dir el que pensa, que comprèn que pot massa, ja ho crec, més no gosa, això és, no gosa dir les coses tal com les pensa, car si les exposés obeint francament a la impressió que li produeix el que veu i el que sent, els mots que fixaria damunt del paper serien, no injuriosos, no, perquè la veritat no és injúria, mai, si qui parla, o escriu, no té la intenció de injuriar, però diria, dient la veritat, les coses tan concretes, tan crues, que hom s'absté i prefereix fer ús dels signes que els gramàtics grafiaren preveient, com a homes de subtil i selecte pensar i sentir que devien ésser els que fixaren les normes ortogràfiques primeres, que hi hauria semblants seus que sentirien la precisió d'escriure sense dir res tot fent manifestació, però, anc que implícita, del que haurien vist i oït...

És el cas que a Barcelona, ara, qui cada dia, per la raó o raons que es vulgui, ha de passar, al

migdia, més encare, per segons quins carrers, ha de tenir una força de voluntat molt ben exercitada o ha d'ésser com la majoria dels ciutadans de la ciutat de Barcelona —i no dic que em dispensin, perquè no tenen perdó, ni raó de queixar-se, per ésser com són— per a no donar un espectacle en plena via, veient i oint les coses que veu i sent...

Un dels fets més reproables que poden veure's, diàriament, de tota la vida, pels carrers, és la presència, durant totes hores de sol, i fins ben avançada la nit, de una infinitat de criatures, des dels tendres infants que amb prou feines si han passat de la època de la lactància fins els que ja comencen a ésser grandets; i no és que sigui dolent el viure totes les hores del dia en plena llum i en mig de l'aire lliure, no, el mal és que la mainada de la classe obrera, que és la de referència, no els pren com els hauria de pendre l'aire i el sol, sinó que, com que en mig de la via hi són abandonats i no portats conscientment i vigilats com deuen estar vigilats els gests i moviments més insignificants dels nens i nenes, i més convivint plegats, el fer i el parlar són factors que, sense donar-se'n compte ningú —i aquest és el crim crassíssim de lesa humanitat per omissió més gran que pot registrar-se en la història del món, per la transcendència biològica indefinida que significa—, determinen, per raó de la impunitat que els infants, en ple carrer, o en plena plaça, gaudeixen, els accidents deplorabilíssims que es llegeixen en els rotatius, i que no cal que els repetim ara, perquè el que convé és evitar el mal i no fer-ne relat i auca.

I, veritablement, això, en una capital com Barcelona, que hi ha tants centres de cultura de tota mena, tantes institucions benèfiques, que hi ha, en un sol mot, tot el que es necessita per a viure-hi normalment, no és tolerable, ni molt ni poc, perquè una ciutat que fins té automòbils que reguen i escombren alhora no pot permetre, ni un dia ni un segon més, que els seus fills petits, els futurs homes seus, passin la infància per les aceres dels carrers, en escandalosa i perillosa promiscuitat de sexes, jogant a cartes, mirant fototopies de la guerra, explicant contes, no sempre decents, jogant a pares i mares, simulant caceres d'apatxes pels detectives, fent simulacres de guerra, tot, en fi, més coses, més jocs, més actituds, més paraules, encare més llastimoses, més de dordre, per escarni, de la ciutat de les «escuelas nacionales», de la «gota de leche», del «patronato para la lucha contra la tuberculosis», de les «escuelas de bosque» i de les «colonias escolares», de les «juntas de protecció a la infància», dels hospitals, dels sanatoris, de totes les institucions docents, benèfiques, profilàctiques, clíniques, complementaries i d'esbarjo per a la infància imaginables, mentre una munió immensa d'éssers incipients se revolquen, abandonats, criminalment, per les aceres dels carrers de la urb, ajaçats uns damunt dels propis excrements i altres prenent la lliçó en el llibre d'en Jordi, en l'àlbum de Janus, de Marte, de Pornos, de Monipodi, sense ni la més llunyan esperança de que arribin un dia a sentir els beneficis de la educació sana, dels afectes de l'ànima, dels coneixements necessaris a la primera joventut, dels drets i deures de l'home, de la vida del món i de l'univers...

I heu's aquí perquè hom s'absté d'epigrafiar aquestes línies: la paraula, una sola, seria massa concreta, massa crua: expressaria la veritat viva! He preferit fer ús dels signes suara al·ludits: ells contenen tota la indignació, tota la vergonya, tots els pensaments de revolta suggerits per la contemplació de l'espectacle dolorosíssim que ofereix la infància abandonada criminalment damunt les propies misèries, en ple carrer o en plena plaça, mentre que, quatre travessies més avall, la última idea sobre higiene urbana passa brunzent, metamorfofiada en aqueixos automòbils que reguen i escombren alhora certes vies de l'Eixampli.

Crida de la CREU ROJA serbia als amics del poble serbi

LA Historia no coneix tragedia més gran que la destinada al poble serbi. Les guerres victorioses del 1912 i 1913, que cobriren de glòria a les tropes serbies, constituïren un bell començament per a la realització de l'ideal nacional.

Però la idea de la Unió jugo-slava, ha tingut una topada inevitable amb la divisa germànica *Drang nach Osten*. La dissort ha fet que Serbia, després de dugues guerres sostingudes amb èxit contra Turquia i Bulgària, fos assetjada per l'enemic etern de la independència serbia, en el precís moment en que un període de pau li era indispensable.

Malgrat que fadigat i neulit per dugues guerres recents, el poble serbi ha fet un esforç sobre-humà i ha empunyat novament l'espasa, encare mullada de sang, contra un enemic d'una força numèrica formidable; defensant les seves llars, el poble serbi tenia consciència de que complia, també, un deute envers els seus al·liats, els quals combaten per l'existència dels petits Estats. Amb les seves victòries contra l'exèrcit austro-hongarès al 1914, Serbia ha donat una mostra d'esperit de sacrifici que ha meravellat al món.

Però el calze d'amargors no era encare del tot buidat. L'enemic hereditari, dugues vegades derrotat i altres tantes reorganitzat, ajudat, ara, per les forces alemanyes, búlgares i turques, s'ha llençat per tercera volta contra un petit poble extenuat a força de combatre i de vèncer.

En una lluita desigual, l'exèrcit serbi defensant obstinadament i xopant de sang la terra, s'ha vist obligat a abandonar el propi país, i a retirar-se a través de les escarpades roques de Montenegro i de les nevades muntanyes de l'Albania. En les regions desertes i infranquejables, milers de vells soldats hi han mort de fret i de fam, després d'haver passat pel greu dolor d'haver perdut la pàtria. Era el moment de l'esforç desesperat; el calvari d'un poble; una catàstrofe sense parió en la Historia.

Però el poble serbi, mal vestit i amb els seus exèrcits afamats, desorganitzats, ha pogut no-gens-menys, soportar estòicament aquest terrible trànsit, amb l'esperança de temps millors i amb una fè infrangible en la victòria dels al·liats; l'exèrcit serbi s'ha reconstituït i reorganitzat, i espera, amb impaciència, el moment de reempendre la Santa lluita i de contribuir, per ell mateix, a la resurrecció de la pàtria i a la realització integral del seu ideal nacional.

Però per a reempendre la propera lluita, cal un servei de Creu Roja ben organitzat. La Societat de la Creu Roja serbia, que sempre ha auxiliat als ferits i als malalts i àdhuc als refugiats, es troba, avui, mancada de capital de cap mena i impossibilitada de complir la seva humanitària missió. I es veu obligada, novament, a dirigir-se als homes de cor de tots els pobles, a totes les societats de beneficència i a tots els qui es saben com moure per la dissort d'un poble.

La Creu Roja serbia necessita: hospitals

provistos de personal mèdic i d'infermeria; mitjans per al transport de ferits; instruments de cirurgia; medicaments; vestits; roba blanca; jocs de llit; utensilis de cuina; llet condensada; diners, i, en una paraula, tot el que serveix per a curar ferits i malalts i particularment per a ajudar als refugiats i a les víctimes de la guerra.

Les ofertes poden adreçar-se directament a la Societat de la Creu Roja serbia, a Corfu (Grecia), o per mitjans de la Creu Roja dels respectius països.

El President de la Creu Roja serbia.

NOTA: Es prega es passi nota, dels enviaments que es facin al Consolat de Serbia.

Expansió nacionalista

L'ideal que ve

CATALUNYA s'alça, Catalunya es redreça, més poixanta que mai, més enèrgica i altívola que mai. La coneixença del seu valor i el desig de continuar en l'esforç per arribar a l'ideal desitjat li donen empena i coratge. Només una raó presenta per a demanar les llibertats, regoneixements i reformes que necessita per al desplegament futur: és el sentiment unànim de tot un poble conscient.

Aquell que ha fet quelcom per viure té dret a viure. Si els altres no el volen seguir, si els altres prefereixen, per abulia, romandre sots el domini d'una política assimilista i destructora, pitjor per a ells. Moriràn o seràn els esclaus eterns que es consumeixen sense esperar cap deslliurança.

Catalunya s'imposa, amb tota la seva viror d'esperit, amb tot el seu daler de llibertat, sobre les oligarquies, sobre les migradeses polítiques, sobre els ridícols reietons que comanden les multituds esclavitzades. En mig del naufragi dels partits prehistòrics i per damunt les baralles dels bàndols medievals, Catalunya estén a l'aire la seva senyera immaculada. Catalunya acusa, Catalunya demana, amb bones paraules, plena d'un ample esperit de concòrdia, el que naturalment li pertany, persuadida, com està, de que arribarà la hora de la justícia, la hora del regoneixement unànim del dret que tenen els pobles a l'autonomia.

Catalunya, mallorquins, és la nostra metròpoli, la metròpoli que deixà els seus drets de mare per a considerar-nos com a germans. Catalans som pel llinatge, per la llengua, per la historia, que senyala als pobles llur destí. Manca, només, la voluntat d'aplegar-nos amb el «Comtat gran», per tal de realitzar, amb ell i amb la joliva Valencia, una esplèndida futuritat.

Serà possible, doncs, que en la hora de les reivindicacions, en la hora decisiva que s'acosta, Mallorca, com si fos una filla espuria, mancada d'idealitat, i fins, i tot, de ganes d'existir, resti decantada de Catalunya? Serà possible que, de totes les legítimes concessions que sol·licita la nostra metròpoli, no ens en arribi la més petita part?

Ara és el moment propici i oportú, bons mallorquins. El caciquisme s'esquerda; els partits que imperen a Mallorca han fracassat per complet; ja quasi ningú es refia dels capdavanters de les clienteles polítiques. Cal un ideal nou; cal un pensament que il·lumini els cervells; cal un sentiment que aconporti els cors. I aquest ideal, Catalunya, la metròpoli, sempre amatent i pròdiga, ens l'ofereix, exultant de vida.

JOAN ESTELRICH

Ciutat de Mallorca, Juliol de 1916

En Joan Estelrich

"L'amor de la Terra"

EN Joan Estelrich, el jove lluitador, ple de fortitut i gosadia, apòstol del civisme a Mallorca, ens ha fet ofrena galana de sa bella i culta conferència «L'amor de la Terra», donada, l'any passat, en el Círcol d'Obrers de la Vila d'Artà, i suara publicada, amb molt bon acert, en un folletó, estampada polidament.

Volem fer-ne esment des de LA NACIÓ, més que per la galanura en el dir propi de l'Estelrich, per l'alt valor social que hi batega.

En «L'amor de la Terra», el culte periodista de ciutat de Mallorca, prenent per fonament i començ unes justes paraules d'en Maragall, l'excels pensador, ens esboça, en forma acurada, el greu problema de la gent del camp, l'estament més dissortat i atuit de Mallorca. D'una faïç sencilla i llampant, ens mostra les causes determinadores del decandiment espiritual i material de la pagesia, els seus errors, la seva impotència, el seu malestar social, deduint-ne totseguit l'esforç a fer, el camí a seguir, per a lliberar-se del jou que sofreixen; encoratjant-los a l'amor de la terra, del propi ofici, a la norma lliberadora del civisme, on hi trobaràn la raó i la força de la deslliurança, del millorament social i del respecte i el valor que els pertoca.

Es plany del desamor a la llar, al boci de terra que ens és començar i fonament del viure normal; del desafecte que, per mor del fatalisme i l'apatia que els corseca, els empeny vers terres llunyes, en cerca de riqueses i gaudiment, on s'hi troben orfes d'amor i, els més, vençuts, anorreats sense el conort de la llar, quan en el propi llogaret, en el solc que llixa la rella en els camps abandonats, hi alesteja friso i morint-s'hi en la fredor del desamor, la gaubança, el millorament que adeletrats i orbes cercaren enllà dels mars. Mogut pel seu amor a la societat lliberada, viva, justa, ordenada, els hi predica l'odi i la execració al funcionarisme malversador de les activitats, conculcador de la ciutadania, destorb a la llibertat i al progrés social.

Després del lleuger estudi que ens fa de l'endarrament i depauperació en que es troba la pagesia de Mallorca, proclama, en belles parrafades, l'amor de la terra, l'escalf de la llar, la civilitat, com a norma segura per a reixir del atuitment i esclavatge espiritual en que es moren. Auscoltau l'halè, el batec de Natura; amau el boci de terra on hi és bastida la llar i esdevindreu forts: afanyeu-vos en el creu per mitjà de la benhaurada trilogia; l'iniciativa, l'estímul, l'interès, i esdevindreu força creatiu. Allavores, ajuntau-vos; doncs, només en la Unió de potencialitats hi és la força que cal per les lliberacions col·lectives.

Talment, parlava a la pagesia de la illa blava, en Joan Estelrich, esperit inquiet i fort, en qui reuiuen els homes renovadors de la societat insular injustament oblidats.

Ens acabà la conferència, rublerta d'humana i forta ideologia, amb un cant enlairat curull de sentiment en que glosa les excel·lències de Natura, la suau harmonia de la vida lliberada i la perdurabilitat de la cançó popular que floreix en l'amor de la terra. *No rés arribar a ésser res en el món, si no toca en terra, si no pren sentit d'humanitat.*

P. OLIVER I DOMENGE

S. CARBONELL I PUIG

COMISSIONS. REPRESENTACIONS

:: ADMINISTRACIÓ DE FINQUES ::

CABLE: SUBUR APARTAT DE CORREUS: 226

::: SANTIAGO DE CUBA :::

L'expansió de Catalunya

Havana

Bò serà començar aquesta correspondència amb una petita exposició i breu examen de la complexa naturalesa i disforme caràcter amb que es manifesta, aquí, una important colònia catalana; i com que això se refereix a un punt de obir merament patriòtic, començarem analitzant la activitat social d'aquelles entitats que, en qualque faïçó, sien revestides de un exclusiu segell de raça, a la vegada que un exponent actiu d'alguna de les modalitats de criteri que des d'aquí ha determinat en nostra colònia, el desenrotlle d'aquest plet que contra la actual naturalesa de l'Estat espanyol sosté la nostra pàtria.

És, la *Beneficència Catalana*, la primera entitat que amb fins altruistes i particular criteri nacionalista fou instaurada a Cuba. Són 76 anys que compta d'existència, i més de mig milió de duros el seu capital. Fou el pietós objecte dels fundadors d'aquesta institució, crear un consol pels avorrits de la sort, per als impotents, per als febles, per a tots aquells que a les tristeses de la emigració tenen de sumar-hi els dolors de l'infortuni, però avui, amb tot i a pesar de sa opulència, no és res més que una de tantes societats.

Més la deficiència d'aquesta institució i la manca de sa deguda eficàcia dins de la colònia, no deu de sorprendre'ns. Per actuar com a verb filantròp d'una raça determinada, es indispensable tenir amorós interès per a ella i sentir-ne la dignitat si és la pròpia, més és així possible si no s'estima la pàtria d'aquella raça, que és la raça en sí mateixa?

Els actuals regents de la *Beneficència* són encare d'aquella fornada de rics comerciants, qual origen de fortuna prové dels temps de la dominació espanyola, i se ressent favorablement dels privilegis que l'Estat concedia a llurs subdits peninsulars.

Sostinguts per una majoria incondicional de petits comerciants i dependents recrutats en llur esfera d'influència, han elegit la filantròpica societat, per a cometre actes desnacionalitzadors, i així és com enguany, la minoria nacionalista de l'entitat esmentada, ha tingut de suportar, novament, la redacció en castellà de la memòria anyal, que després de tants esforços havíem aconseguit, —crèiem per sempre,—que s'escribís en català.

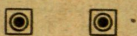
És trist veure la *Beneficència* en mans d'aquesta gent que, sens interès per la deguda altíssima missió, la utilitza tan sols per a satisfacció d'una vanitat ridícula; emperò el més desesperant és no poder preveure fins quan durarà aquest estat de coses, puix emparats per un pervers reglament, posen tota mena d'obstacles a l'ingrés social d'aquells elements que podrien engròixar a la minoria, a n'aquella temible minoria que tan amarga els esgarriaments comesos pels directores de l'esmentada entitat en llur deplorable gestió.

Cinc-cents mil duros de capital! Fa basarda pensar el que podria fer-se i no es fa, amb una intel·ligent i elevada administració dels quantiosos rèdits! Quants d'hermosos i humanitaris projectes podrien realitzar-se!...

La dissort dels immigrants en aquestes terres, no sempre hospitalaries, de l'Amèrica, crea un greu problema, que tot sovint la desesperació hi posa una solució tràgica. A evitar semblants vergonyes a nostra colònia estaria destinada la *Beneficència*, si en ella no hi predominés un aital raquític esperit que converteix en vilipendi el que deuria ésser, a Cuba, gran orgull de nostra raça.

patriòticament, tan poc comfortable, més no us desenganyeu, cars lector, puix sortosament per a la pàtria, no tot és *Beneficència* entre nosaltres. I com que aquestes ratlles ja s'han allargat prou, deixem per a les vinents el parlar de l'Orfeó i el Centre Català.

JOAN AGELL I CASTELLS

L'execució de Sir Roger Casement

ELS diaris han donat ja la tràgica notícia. El dia 3 del present mes d'Agost, a les nou del matí, dins el clos sinistre de la Torre de Londres, fou penjat el que, indubtablement, havia estat el promotor de la recent revolta irlandesa.

La justícia anglesa haurà, sens dubte, obrat lògicament. Anglaterra, per als que encare no hem deixat de creure que la nació anglesa ha entrat, en la present lluita històrica, lleialment i amb bona fè, no.

Anglaterra, amb el seu obrar venjatiu, torna a fer vives, al cor dels irlandesos, aquelles paraules que el patriota Mitchel escrivia al periòdic *United Irishman*, a la meitat de la passada centúria, i amb les quals declarava, als seus compatriotes, que era preferible morir sota les baionetes d'Anglaterra que sota les seves lleis. En aquells temps, aprofitant la revolta que havia esclatat en diferents punts del continent, els irlandesos s'alçaren en rebel·lió contra l'imperi opressor; els rebels foren vençuts i els seus cabdills condemnats a mort; però, menys cruel que avui, Anglaterra els commutà la pena, i, apagada la lluita, Irlanda no vegé assassinats legalment per la justícia anglesa més fills seus.

No és hora, ara, de tornar a discutir la oportunitat de la recent revolta irlandesa, ni la llicitud, davant del món, dels procediments que es proposaven esmerçar els revoltats, ni de si llur acció era espontània o instigada per Alemanya. Quan la revolució esclatà, donàrem, lleialment, la nostra opinió i condemnàrem el moviment irlandès, per antinacionalista; perquè es circumscrivia poc generosament als seus fins particularistes i anava a comprometre la causa d'Anglaterra en moments que a la causa anglesa hi anava lligat l'ideal nacionalista, la independència de Bèlgica, de Sèrbia i de Montenegro i la llibertat integral d'Europa, menaçada pel militarisme.

Però, per la mateixa santedat de la causa que el destí li ha posat a les mans, Anglaterra havia de tenir serenitat, i, donant un ample concepte a la seva tradició de nació lliure, havia, àdhuc per pròpia conveniència, d'evitar que els soferts irlandesos, que han sabut oblidar els cruels agravis rebuts, enviant fills sens a les línies de foc de França, poguessin agermanar el nom de Roger Casement, a qui haurien serenament considerat com a un il·lús i un equivocat, amb els noms dels patriotes Allen, Larken, O'Brien i tants altres martires de la llibertat irlandesa, i que haguessin de sentir novament, de boca d'un home que morí a mans de la justícia anglesa, aquell: «Good save Ireland!» —Déu salvi Irlanda!— que caigué com un cop de fuet damunt dels rostres dels irlandesos fidels a l'amor de llur nació.

Davant del cadavre de sir Roger Casement la nostra adhesió a la causa de les nacions aliades no vacil·la; però constata, serenament, que, si en la història d'aquest transcendent procés històric, s'hi parla de la traïció irlandesa, no hi haurà motiu per a ocultar-hi la existència d'una traïció anglesa més lamentable...

Pels homes que lluiten per la llibertat del món

L'Associació de Padrines de Guerra continua, cada dia amb major afany, l'enviament de paquets als soldats que es troben al front, als hospitals o presoners. Les gentilíssimes catalanes que la componen ens pregunten que, des de les planes nostres, demanem cor i ajuda als que tinguin sentiments d'afecte i germanor vers aqueixos braus que lluiten per la llibertat i el dret de les nacions poc poderoses com són Bèlgica, Sèrbia, Polònia i altres.

A tots els catalans es dirigeixen, a més, les altruistes i simpàtiques Padrines, recordant-los que hi han molts soldats catalans del Vallespir, del Conflent i dels Departaments francesos del Nord, que no tenen família i als quals convindria aparcar per a remeiar-los, fins on sigui possible, en la situació que es veuen.

Dirigir-se, per a tot el que tingui referència a l'expressat objecte, a la Redacció nostra, o a les de *Iberia* i *El Poble Català*.

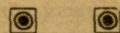
..

A la nostra Redacció—Canuda, 14, pral.—segueix oberta la llista per a enviar «paquets d'aparcar» als voluntaris de Catalunya, que, entre els exèrcits de la França lluitant per la llibertat dels homes i de les nacions.

Durant la passada setmana s'han començat a rebre lletres de regreciament dels germans nostres, als quals, darrerament, els foren enviats paquets. Tots ells es mostren sadolls de fè per la victòria final dels aliats i pel venturós esdevenidor de la causa de Catalunya.

Heu's aquí el detall de la subscripció oberta:

	Pessetes
Suma anterior . . .	712'20
BARCELONA	
Claudi Puiggoriol . . .	1'00
Mercè Vilalta i Tus . . .	1'00
Ramón Riera . . .	0'50
Pere Trias . . .	0'50
J. Carbó . . .	0'25
SANTA COLOMA DE FARNÉS	
Pau Vidreras . . .	0'50
Total . . .	715'95

Un Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes

EL Centre Republicà Català Sang Nova, amb la valiosa cooperació de distingides personalitats i corporacions, ha organitzat son primer Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes, al qual convoca a nois i noies, convidant-los a inscriure's per a pendre part en aquesta patriòtica lluita cultural.

La inscripció se farà a l'estatge de Sang Nova, Consell de Cent, 18, de vuit a nou del vespre, tots els dies, i, a més, a la tarde dels festius, cloient-se el dia 15 del proper mes de Setembre.

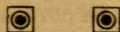
Els que vulguin inscriure's presentaran la nota on constin els respectius noms, domicili, edat i la Secció del Concurs —Lectura o Escriptura, o les dues alhora— a que s'inscriuen.

Els exercicis per als concursants de llegir serà la lectura d'un fragment, que senyalara, en el mateix acte, la Comissió examinadora; per als d'escriure, la escriptura de qualques mots dictats per la nomenada Comissió.

Podran pendre part a les Seccions del Concurs nois i noies de menys de catorze anys, ha-

Llàstima és que aquesta primera crònica sia,

vent d'ésser domiciliats a Hostafrancs o a Sans. Els exercicis tindràn lloc el 24 de Setembre —nou dies després d'haver estat closa la llista de les inscripcions—, a les deu del matí, distribuït-se oportunament, en un acte solemne, les distincions als que n'hagin estat guanyadors.

En el número vinent:

Del moment bèl·lic

4 de Juny de 1916

Interessant relat

d'en JOAQUÍM SANAHUJA

(voluntari català de l'exèrcit francès)

L'actuació obrera

A la reunió celebrada pels obrers pintors, s'acordà nomenar una comissió per a que estudiï una nova orientació administrativa del seu Sindicat i dictaminï, convocant-se, després, una reunió, de socis i no socis, per a discutir el dictamen que presenti dita comissió.

També es nomenà una comissió pro-Seguí, per a que s'interessés per aconseguir la llibertat de dit company, empresonat amb motiu de les darreres vagues.

♦ Reunits els obrers tipògrafs de la societat Arte de Imprimir, acordaren desautoritzar la comissió pro-descans dominical, per creure perjudicials els seus treballs als interessos de la societat professional de referència.

Es prengué en consideració el posar en vigor el descans semanal retribuït. Amb aquest motiu, s'empenirà una forta campanya.

♦ Els carrilaires de M. Z. A. celebraren una reunió en la qual s'hi tractaren importants assumptes referents a la reorganització del Sindicat, i essent unànimement aprovat el comportament de la Directiva en el passat conflicte del Sindicat del Nord.

♦ A la reunió dels mecànics, se tractà de la marxa del Sindicat, la qual és satisfactoria; dels incidents ocorreguts entre els refractaris a ingressar en el Sindicat de tallers, el que pot ocasionar seriosos conflictes.

Es parlà del procedir de la direcció dels tallers d'acer de Sant Martí; tractant-se, després, entre altres assumptes, a més, de la qüestió surgida a la casa Pethers amb motiu d'haver despedit el delegat del Sindicat, citant-se el cas de l'agressió de que, per part del fill del burgès, fou víctima un obrer que anà a invitar als seus companys a l'assamblea que devia celebrar-se.

Es procedí a la elecció del càrrec de president, resultant elegit el company Ferrer.

Els conflictes socials

En tots els temps i en tots els llocs han estat empleats, en la lluita, aquells procediments d'una política demagògica, la qual ha tingut els seus alts i baixos, segons les circumstàncies en que s'hagi desenrotllat i la ètica empleada en aquells procediments.

Tota lluita necessita una orientació i una direcció. Un cop definida la primera, depèn el seu triomf de com se realitza la segona.

Avui, a la vida dels pobles moderns, quan s'hi manifesten les fluctuacions determinades per l'actual estat de la societat, quan esclata un gros conflicte de caràcter social, s'apel·la, totseguit, per a la resolució del mateix, a la fórmula d'un arbitratge, més o menys sincer i, fins a cert punt, exempt de tota influència política. No-res-menys, però, la imperfecció del nostre règim social sempre s'és manifestada.

Si això passa en els pobles i en els Estats moderns, què passarà en els pobles i en els Estats que, vivint en un constant atarràs, usen de tals procediments en anàlogues circumstàncies?

El que passarà ens ho acaba de demostrar la solució donada als conflictes que havien esclatat a Barcelona, generalitzant-se, algú d'ells, pels diferents indrets de l'Estat espanyol.

Suspensió de garanties, declaració de l'estat de guerra i la més rigurosa censura han calgut per a que uns senyors poguessin fer d'àrbitres, bastant arbitràriament.

Calfa la imposició, el triomf de la força damunt del dret, i els demagogs de la política, els parassits socials, han posat en pràctica llurs procediments.

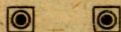
La normalitat impera, segons ells, i tenen raó: és una normalitat burgesa.

Per a que imperés aquesta normalitat tan parcialista, ha estat precis epatar amb un gest magnànim, tot ell transigència i raonament (!!!), regoneixent la legalitat dels Sindicats obrers, de qual regoneixement ja no hauria de parlar-se'n, tota vegada que, en constituir-se d'acord amb el que hi ha legislat sobre aquesta matèria i ésser aprovada pels representants de l'Estat la seva constitució, de fet ja hi vénen obligats a regoneix-la i respectar-la tots els súbdits d'aquell Estat.

S'ha aixecat la censura i ja s'ha normalitzat tot, no volgum saber com; el fet és que ja està tot arranjat; la intransigència i la força han triomfat; els vaguistes del mar i de l'art textil ja treballen, però en les mateixes condicions d'abans.

Els que han assolit un gran triomf (?) són els carrilaires, amb aquell informe de l'Institut de Reformes Socials, tot ell ple de divagacions, i en el qual, no concretant-s'hi res, però, se'ls regoneix llur Sindicat.

Nosaltres, francament, en aqueixa normalitat i en aqueix arranjament no hi tenim quasi gens de confiança, com no n'hi tenim en tot allò que es fa per a sortir del pas i no està fonamentat en la equitat i la justícia.

NOVES

FIRMA pels senyors Marcellí Domingo i Francesc Layret, hem rebut una circular anunciant l'aparició, per al proper dia 15, d'un nou diari que es nomenarà *La Lucha*, i que aspira a «mantener vivos y en constante rebeldía los idea-

les autonomistas y republicanos que alientan en el corazón de Cataluña».

L'autonomisme que defensarà aquest diari escrit en castellà—n'estem segurs—no serà altra cosa que una descentralització administrativa més o menys ampla. De fet, serà un diari no català més de tants com ne surten a la nostra terra, i que van contra llur espiritualitat, ja que neguen el seu determinant més essencial: l'idioma català.

Cal que els nacionalistes de Catalunya demostrin, als senyors d'aquell nou diari, que saben distingir el que és essencial del que és accidental, i, no hi ha dubte, l'essencial és que els diaris de Catalunya siguin escrits en català, adjectivin-se o no amb el qualificatiu d'autonomista.

..

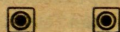
Ha aparegut, pulcrament editat, un opuscle contenint la documentadíssima conferència que, amb el títol de «La catalanitat de les Marllorques» va donar nostre amic i col·laborador el culte escriptor mallorquí P. Oliver i Domenge, en el Casal «Els Segadors», de Sans. Aquesta conferència és una pedrera de dades històriques, cancelleresques, literàries i viventes, evidenciadores casuísticament de la suggestiva tesi. És un treball acurat i d'un fort caient nacionalista.

Se troba de venda al preu de 0'25 pessetes en totes les llibreries i quioscs, destinant-se el producte íntegre de la venda a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

..

La Secció d'Educació del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria ha publicat un Qüestionari d'exàmens, on s'hi especifiquen totes les matèries que seran exigides als alumnes en els exàmens que, per a l'ingrés a les Escoles Mercantils Catalanes, tindràn lloc durant el pròxim mes de Setembre.

Gratuitament, es facilita, aquest Qüestionari, a les Oficines del Centre, durant el dia; i, de deu a onze de la nit, a la Secretaria de la Secció.

CORRESPONDENCIA

J. R.—Ciutat: Agraim la felicitació. Nosaltres sempre som els mateixos.—R. O. i C.—Vendrell: Fa bé d'avisar-nos, perquè sempre equival, el vostre avis, a una simplificació de feina.—M. M.—Ciutat: Se veu que vostè ha oblidat que existeix la Llei de Jurisdiccions.—B. A.—Vic: De cap manera és publicable.—P. M.—Ciutat: Hem fet a mans de la Joventut interessada la vostra coratjosa i entusiasta lletra.—O. V.—Ciutat: Admetem col·laboració, però no retornem els originals.—J. E.—Ciutat: No és publicable.—M. N. i V.—Ciutat: No s'ha fixat, encare, en la tònica de la nostra actuació periodística? No admetem ni procacitats ni insults, i, per tant, no publiquem articles com el de vostè.—O. N.—Igualada: Mirarem de complaure'l.—D. C.—Paris: No tenim espai per a publicar tot quant acabem de rebre. La poesia desdii del nostre caràcter.—T. P.—Calella: Gràcies.—D. V.—Ciutat: No oblidí que LA NACIÓ surt cada setmana, i, a voltes, hem de rebutjar, ben a pesar nostre, articles que, de la una setmana a l'altra, perden l'actualitat.

MUNDIAL PALACE

COBERTS DES DE PTES. 3'50 - CONCERT TOTS ELS DIES

Els divendres Boullabaisse - Dissabtes menú corrent i vegetarià

PORTA DE LA PAU

• • LA NACIÓ • •
Publicació setmanal
d'Informació General

ABONAMENT

2 pessetes trimestre : : Estranger: 3 pessetes

C. E. d'Arts Gràfiques.—Mallorca, 257 bis

Dr. Vilà i Torrent

METGE ODONTÓLEG, de les Escoles dentals de Madrid i Philadelphia (EE. UU.)

ON PARLE FRANÇAIS ENGLISH SPOKEN MAN SPRICHT DEUTSCH

BARCELONA — Carrer Roger de Llúria, 44 (entre Gran-Via i Diputació)